

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10881

LIDER FUN DER NAKHT

Jechiel Hofer

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

MR. LOUIS OPPER
1300 Phillips Ave.
Bx. 50 ... 9359

דאָס בוך איז געדרוקט געוואָרן אין דער בוכ־
דרוקעריי ס. י. פ. נ. 14, רי דע פאַראַדי, פאַריז,
אין פינף הונדערט עקזעמפלאַרן : פּופציק
אויף אַרש־פּאַפּיר, נומערירט פון 1 ביז 50
(נישט אין פאַרקויף), דריי הונדערט אויף רע־
גיסטער־פּאַפּיר רישעליע, נומערירט פון 51 ביז
350, הונדערט און פּופציק אויף פּערגאַמענט־
פּאַפּיר רישעליע, נומערירט פון 351 ביז 500

jechiel hofer : lider fun der nacht
(poèmes de la nuit) - copyright 1950
by a. b. cerata, paris - imprimerie
s. i. p. n., 14, rue de paradis, paris (X^e)

p r i n t e d i n f r a n c e

ע ק ז ע מ פ ל א ר

יחיאאל האפער / לידער פון דער נאכט

י ח י א ל ה א פ ע ר

לידער
פֿון דער נאַכט

ת ש " י / 1 9 5 0

פֿאַרלאַג פֿון א. ב. צערמאַט / פֿאַריז

געווידמעט

דעם ערשטן קרבן פון מיין פארצווייגטער משפחה,

וועלכע איז פארלענדט געוואָרן פון נאַציסן רשעות

— דעם אַנדענק פון מיין יינגסטער שוועסטער

א ס ת ר ה א פ ע ר

* * *

דיינע ברוינע אויגן
האט פארפלייצט די נאכט
און זיי דערטרונקען.

ס'איז נישט אמת,
אז דער טויט איז שווארץ
ווי די נאכט.
דער טויט איז ווייס —
און בלינד.

דער גרינער הויך
פון דיינע באקן,
ווי דער גרינער טוי
פון איילכירטן —
איז אוועק מיטן הויך.

כ'קען נאך אלץ נישט
בענקען צו דיר,
כ'קען נאך אלץ
נאר פארצווייפלען.

די נאכט, די נאכט
זי רוקט אזוי גיך אוועק —
אלע זאכן
און מאכט אזויפיל ארט,
אזוי גערוים —
צום פארצווייפלען.

כ'קען שוין מער גארנישט
ווי לעבן פון צער.

ס'איז נאריש צו מאכן זיך
א נאָט —

און אים לעסטערן,
ארופשטעלן אים ווי אן אפליימער
אויפן שפיץ דאך
פון אלע ווייטאָקן —
און דונערן אין אים
מיט שפּאַט.
ווער דארף דאָס ?

דיינע ברוינע אויגן
האַט פארפלייצט די נאכט —
נישט דער טויט.

כ'וועל דורך אלע מיינע
לידער פון דער נאכט
זוכן דיך.

און ווען כ'וועל אויפהערן
דיך זוכן —
וועל איך שטאַרבן,
צוקאַפּנס מיר די נאכט —
ווי א פארלאַשן ליכט.

...וַיִּבְרַךְ אֱלֹהִים בֵּין הָאָזָר וּבֵין הַחֶשֶׁד:

וַיִּקְרָא אֱלֹהִים | הָאָזָר יוֹם וַלְחֶשֶׁד קָרָא לְיָמָה...

(בראשית, א')

...אין גאט האט פונאנדערגעשיידט צווישן דעם

ליכט און צווישן דער פינצטערניש. און גאט האט

גערופן דאס ליכט טאג, און די פינצטערניש האט

ער גערופן נאכט...

(יידיש: יהואש)

א

נאכט !
 צעיאג די מזלות,
 צעברעך די קאנטעלציעס,
 טרייב די מרכבה
 מיט שמורס און מיט צארן.
 לעש אויס די שבערן,
 רייס ארויס די לבנה
 און ווארף זי אין בריימן
 אפגרונט פון ים.

נאכט —

דו אור-איניקל פון תהורוכוהו —
 אין דיין לייב האב איך אזוי אפט
 געהאפט צו אנטרינען.
 אין דיין קלייד געטראכט
 אזוי גוט זיך באהאלטן.
 דיין בלינדקייט האט געזאלט מיר
 א וועג-ווייזער זיין.
 נאך דראט — איז דראט
 און מויער — איז מויער —
 און דו ביסט נישט מער
 ווי דאס נישט-זיין פון ליכט.

נאכט —

מיין זיידע האָט דיך באַלויכטן
מיט אַ כשר וואַקסן ליכטל,
אַבער זיי האָבן דיך טריף געמאַכט
מיטן ליכט פון רעפלעקטאָרן.
אפשר האַסטו זיך הייליקן געוואָלט
אין שריפות-ליכט פון יידישע היימען,
וואָס ברענען זינט דורות
ווי אין מדבר דער דאָרן.

נאכט —

מיך רייצט דיין אַלטפרענקיש צירינג —
געשאַנקען דיר פון גאַט
אין די טעג פון בראשית.
רייס עס אַראָפּ פון זיך,
וואַרף עס אוועק.
איך זע,
איך גיי אַל-אום —
און אומעטום,
אויף אַלע גאַסן
טוען מיליאָנען לאַמפּן
שמייסן דיין לייב מיט חוזק און מיט
שפּאַט.

נאכט —

כ'האב דיך אזוי גוט ליב געהאט —
 איצט האט איך דיך, כ'האב פאר דיר מורא.
 דינע סודות זענען שמרויכלונגען געווארן,
 דיין ווייסקייט איז הארט ווי א שטיין,
 דיין שמילקייט שרייט מיט פארראט,
 דיין קילקייט איז דער קאלמער סם פון טויט.
 רוצחים — רצחנען אין דיר,
 גנבים — גנבנען אין דיר,
 זונות — זינדיקן אין דיר.
 די פלאמען פון מיין שטוב האבן דיך געשענדט
 אין דער נאכט, ווען מען האט מיין הויז פארברענט.

נאכט —

כ'וויל שוין גארנישט פון דיר,
 כ'וויל נאר מיין פנים פארבארגן פון דיר.
 איך שעם זיך פאר דיין לערקייט,
 איך שעם זיך פאר דיין נאקעמקייט —
 און איך שעם זיך פאר מיין גורל,
 ווייל איך ווייס, אז נאר מיט דיר בין איך געבליבן
 אויף אייביק און אליין.

ב

דער אן-לבנהדיקער, אן-שטערנדיקער נאכט
האבן די בלומען געשענקט זייערע פארבן.
ס'גייט דורך דער ווינט שמיל און פארטרעכט
אויף קלאווישן פון לאנגע בלעמער.
די מאמע פון די שאטנס האט אנגעשפארט איר קאפ
אויף די פעמע קני און שוויגט.
ס'איז פארשטומט געווארן די מוזיק.
די נאכט האט אוועקגעשאנקען אירע קלאנגען
די בלומען די פארבלאזע, די בלומען די קלאנגלאזע.

די נאכט האט אויפגעבונדן אלע געשטאלטן.
ווי אין א שווארצן קנויל פארוויקלט דעם רוים.
כ'גיי אנמקעגן דעם ליכט, אנמקעגן דער וועלט,
וואס ווארט אויף מיינע אויגן
ווי אויף די טעג פון בראשית.
כ'שטעל אויף מיין געצעלט
אין סאמע מיטן פון מיין חרוב געבוירן-לאנד.
כ'וויקל פונאנדער דעם רוים.
דעם גרויסן גוססדיקן גוף פון דער נאכט
פרעסן די ווייסע ווערעם פון טאג.

- וועמען זאל איך מיינע אויגן אוועקשענקען —
 די שרעקעוודיקע חורבות, די שפיציקע,
 אויף וועלכע מיינע בליקן, ווי די ליפן פון ווינד,
 טוען בלומיקן אצינד ?
- וועמען זאל איך מיין הארץ אוועקשענקען —
 דער ערד, וועלכע כ'האב מיט מיינע טריט געצערמלט
 א יוגנט לאנג — ווי דער טויט ?
- וועמען זאל איך מיין ליבע אוועקשענקען —
 טאקע דיר, דין אויסגעהונגערט לייב,
 וועמען גאט גייט יארן לאנג אזוי נאך —
 און ווארט בחינם אויף דיר
 ווי אויף א ווייב.

ג

שיכור פון נאכט
וואלגערן זיך שמערן
אין די מיט רעגן
איבערפולמע רינשמאקן.

ס'קושט דאס ליכט
די טריט פון די שאטנס.

וואו זאל איך פאר דיר אנטלויפן,
נאכט ?

האסט מיך געבענטשט
מיט רחבותדיקן טרויער
פון איינזאמקייט,
מיט ביטערער הפקות
פון א יתום.

נאכט —

ס'ברענט אויס דאס ליכט
שטיקער פון דיון לייב
און דו שווייגסט
ווי ס'שווייגט מיין פאלק.

נאכט —

ביזט אזוי יידיש
מיט דיין לאנגען שווארצן בגד,
מיט דיין פעכענער באַרד
און מיט די גאלדענע לעכער
פון דיין דורכגעשאַסענעם קאַפּ.

וואו זאל איך פאר דיר אַנטלויפן,
נאכט ?

אז וואו ביזאל נישט פאלן,
פאל איך צו דינע פיס.
און מיין יעדע פרייד
איז נאָר אויך אַ קדיש
און אַ שטאַפל צו דיין אומעט,
וואָס איז גרויס, ווי די וועלט.

ד

ביים הימלס מערבדיקן ראנד
איז די זון אראפגעפאלן
און זיך צעבראכן אויף שטערן.

די נאכט קומט אן
זינגענדיק א טונקלען ווינט.

די לבנה האט זיך פארטשעפעט אין א וואלקן
און ארויס אין הימל נאר א האלבע.

מ'פינקלען די שטערן צו דער ערד
מיט טרויעריקן באנער.

כ'וויל ארויס אין דער נאכט
און צוריקרופן די טעג
פון מיינע העלע יארן.

כ'וויל שניידן
פון דער הימלישער ערד
דעם גאלדענעם ווייץ.

— קום

פארוואס שרייען דיינע אויגן
מיט טרוקענעם געוויין
פון פארברענטע ביינער ?

— קום

לאמיר זיך באהאלטן
אין הויכן קוסט פון דער נאכט,
אין שאַמן פון אַ ציטערנדיקער שטאַט.

אפשר וועלן מיר טרעפן גאָט,
וואָס וואַנדערט איינזאָם
און בעט פאַרגעבונג.

ה

די נאכט גייט איבערן הימל
 מיט טריט פון שטערן —
 ווי דער ביבלישער ברונעם מרימס
 גייט איר שמייכלענדיק די לבנה נאך.
 מיט מיינע אויגן שעפ איך אן
 ליכט צוויי איבערפולטע עמערס —
 און באגיס דעם פארטונקלטן גארטן
 פון מיינע פארפלאגנטערטע געפילן.

די וועלט האט נישט מער
 קיין פיר זיימן.
 נישטא קיין מזרח, נישט מעריב,
 נישט צפון און נישט דרום.
 נאר ערגעץ אונטער א נידעריקן קוסט
 פון פעלד-בלומען —
 ליגט באהאלטן דער אין-סוף
 און ווארט מיט שרעק אויפן טאג,
 וואס וועט פארראטן זיין סוד.

אזויפיל נעכט פארשפילט אין חלום,
 אזויפיל חלומות פארשפילט אין די נעכט,
 זאל איך איצט אייננורען מין קאפ
 אין זאמד פון מיינע מדברדיקע טעג ?
 ס'שווייגט פון ווייטיק די נאכט
 ווען מיט ליכט שמורצט דער פארטאג
 פון איר פארגוואלטיקט לייב.

ז

איין טראָפן
 פון מיין טונקלען געמיט
 איז אַרײַנגעפאלן
 אין צעפלאַשעטן ים
 פון בייטאַניקן ליכט —
 און פאַרפאלן :
 איך דעמער
 און דער טאָג מיט מיר.

כ' צייל די נאכטיקע שעהן
 פון מיין שמילן זיין.
 אונטער אַ האַגל פון שטערן
 טראָג איך די לאַסט
 פון אַ לאַנגער נאכט,
 וואָס האָט זיך צווישן מיר
 און מיין לעבן געלייגט.

כ'ריים אַרױם דעם קאַפּ
 פון ווילד־געוויקס פון שלאָפּ.
 מיט צױטן פון וויזיעס
 אין די פאַרחידושטע אויגן
 זע איך :

דער פארמאג
מוט מוט צעפעס
פון ליכט
דרעשן
די שווארצע זאנג
פון דער נאכט.

ז

הער זיך צו
 צו דער טונקעלער פארב
 פון דער נאכט —
 זי איז שמום.
 דער קילער ריח
 פון איר גלאטיק לייב
 האט מיך פארשיכורט.
 כלייג מיד דעם קאפ
 אויפן וואלקן פון מיין בעט,
 וואס טוט פאראויסאנען מיין טויט —
 און אין טאקט פון חלומות
 צעשפילט זיך מיין וואָר.

מיינע דורכגעלעכטע שעהן
 וואַקסן אויס צו אַ גרויסער נאכט,
 וואָס וועט מיך פארשלינגען.
 ס'וועט קיין קבר נישט זיין
 מיין אייביק געלעגער,
 נאָר די נאכט —
 וועט ווי אַ צעשטויבטן שטערן
 מיך פארברענען אין זיך.

כ'זועל אין גארטן פון הימל
 אויסוואקסן א בוים,
 איך, דער איינציקער
 פון א פארלענדעטן שטאם
 אן א צוקונפטיק דור.
 כ'זועל זי אַננעמען
 ביי דער האנט
 די נאכט
 און וועל בלייבן
 אויף אייביק שטום
 און ווי איצט —
 פארטראכט.

ה

די גאכט האט אויסגעטרונקען
 דאס ליכט פון מיינע אויגן.
 — כ'ליג —
 און וויל די שטילקייט אזוי הערן
 אונטער מיין קאפ ווי אין קבר :
 א זעקעלע שמערן.

דאס געוויין פון א שלעכטן חלום
 איז ווי דאס געוויין פון מיין וואר.
 וואס זאל איך דיר דען זאגן
 ווען אלץ איז דיר אזוי קלאר ?
 זעסטו דען נישט ווי ס'פאלן,
 ווי פארוועלקטע בלעמער
 די קלאנגען ?
 ווי דאס פעלד גייט אויס ביינאכט
 מיט מידע שווארצע זאנגען ?

די שטערן אונטער מיין קאפ
האט זיך אויך פארוואַלט וויינען —
און ווי אַ טרער נאָך אַ טרער
זענען זיי געפאלן פון זאק,
און אַנשמאַט שטערן
מיר צוקאַפנס —
דער פארטאָג, ווי אַ האַק —
אַ שאַרפער
און אַ קאַלמער.

ט

ס'איז גוט, וואָס די נאכט
איז טונקל —
און דעקט אזוי ווייך צו
די הורבות פון מיין היים.

ס'שווימען שמיל
אין דער נאכט
צעבראָכענע מויערן,
ווי צעשמעטערטע שיפן
אויף אַ שוואַרצן ים.

יעדן חצות
כלייכט שטיין די נאכט
פאַרגליווערט,
ווי אַ מצבה
פון שוואַרצן גראַניט —
מיט זילבערנע אותיות
פון שטערן,
דער הימלישער שריפט.

אויף צעבראָכענע ביינער
פון אַ יידישער שטאַט,
וואָס איז נישט געקומען
צו קבורה —
שטייט די נאכט אליין.
בלויז אַ בייזער ווינט
יאַגט נאָך גאַט —
בזון העלן טאָג אַריין.

י

דער הימל זעט מיך —
 ס'זעט מיך די לבנה —
 נאָר ס'זעט מיך נישט גאָט.

כ'קיי די נאכט
 ווי אַ לאַכן ברויט
 מיט מאַן פון שמערן.

א פאַרבלאָנדזשעמער רעגן
 פאַלט כחינם
 אויף אַן אַפגעשניטן פעלד.

צום וויפלטסטן מאָל
 קומט אומזיסט דער מאַן
 אויף זיין ווייב דער עקרה.

ס'קרייט דער האַן
 פון בענקשאפט צו שלימות.

מיין טאַמע ברענגט מיר
 אין זיין גרויסער פאַטשיילע
 די וועלט אַ מתנה.

איך גיב צוועק די וועלט
פאר א פאר פולע ווערטער
און בלייב אן א היים.

און כ'קום אום אין לעבן,
ווי ס'זענען אומגעקומען אין טויט
מיינע פיר שוועסטערס.

יא

א הויכע סאָסנע ווינט שטיל —
 מ'בין-השמשעהעט פון איר אומהיימלעך געוויין.
 מ'איז פריער האַרבסט :
 די נאכט שפילט זיך מיט שמערן
 זיי קינדער מיט כטרולקעס.

כ'זויט נישט זיי זייט כ'זעל נאך דארפן
 גיין צו דיר.
 די פינצטערניש האט פארבאָדן
 דעם סוד פון רוים.
 אפשר בין איך פארבייגעגאנגען
 און דיר אויסגעמיזן —
 און אפשר וועל איך קיינמאל
 צו דיר נישט דערגיין.

כ'זאָלט וועלן אזוי וויסן,
 וואָס טראַכט דער בוימ
 און וואָס טראַכטט דו,
 ווען דו זעסט מיך נישט ?
 דאָס בלויע הייזל, וואָס שטייט אין פעלד
 מוט אָן דאָס סעלעדינע לבנה-העמד.

כ'זוייס נישט, וואָס כ'זועל מאַרגן וועלן —
אפער שוין נישט דין און נישט דעם בוים.
דער פאַרמאַג וועט מיך אָננעמען
מיט ביידע הענט
און צוזאַמען וועלן מיר פון איינזאַמקייט
שרייען דורך די מעג.

כ'זועל נישט וויסן קיין וועג —
כ'זועל נישט ציילן קיין מעג,
נאָר גאַט וועל איך בעטן,
וואָס האָט אָן אייביקייט צייט
ער זאָל זיצן ביי דיר —
ווען מיך וועט רופן די נאַכט,
וואָס ליגט ווי אַ געטרייער הונט
געבן מיין מיר.

יב

פארנאכט —

א פויגל האט אין די אויגן

פארנאכט —

צוויי לעצטע טראפנס מאג.

ער טראגט זיי שנעל צו זיך אין נעסמ —

איינעס פאר זיך,

דעם צווייטן פארן ווייב.

איך גיי אויף דער פינצטערניש

ווי א קונצענמאכער אויף א שמריק —

מיין שאטן איז פון מיר

מיטן ליכט אוועק.

איך קום צו מיין שמילער, שמומער שטוב

פון וועלכער מען פירט יעדער נאכט

מיינע שוועסטערס קיין מידאנעק —

און וואו כ'בלייב יעדן מאג

אויפדאסניי אליין.

די נאכט ווי אַ מילגרױם
 פול מיט שמערן
 איז קאַלט און האַרב.
 זאַל היינט די נאכט
 אַרײַנרײפן אין טאָג,
 זאַל זי כאַטש איינמאַל זײן זײַם
 ווי אַ קינד אין וויג.

כ'זאָג דער נאכט :
 „אַ גוטע נאכט“
 און וואַרט אויף אַן ענמפער.
 פאַרשטייט נישט די לבנה,
 וואָס איך וויל —
 און לאַכט.

י

די נאַכט איז גרויס און שווער
ווי דער כסא-הכבוד.

די נאַכט זינגט א ניגון —
א ניגון פון טויט און פון געבורט.

די נאַכט איז איינזאם,
דער טאג איז נישט איר חתן.

דער טאג האט חתונה געהאט
מיט דער זון —

און די נאַכט איז פארבליבן
מיט איר שוועסטער דער לבנת.

באלד וועט פאלן א שניי
און וועט זיי ביידע באשענקען
מיט גרויע צעפ.

הער ! אויב די נאכט
טוט דיר אזוי וויי
ווי מיר,
זאל כאטש דער פשוטער מענטש
זיין גליקלעך
און טרינקען פון אן ערדענעם טאפ
דעם זאפט פון א פראסטן מיטוואך,
וואס נישט דיר און נישט מיר —
איז ער נישט באשערט.

יד

מױן נאַכט איז געבליבן אין סטריקעוו.
 כאַטש קײן ייִדן זענען דאָרט מער נישטאָ.
 מױן ייִדישע נאַכט איז געבליבן אין סטריקעוו —
 מױן ייִדישע נאַכט — מיט געבוֹגענער פֿליצע,
 מיט שטעקן, מיט סליחות און מיט הצות.

כ׳האַב אויפֿגעהאַנגען מױן נאַכט
 אויפֿן שפּײַץ פֿון בלויען קלױסטער
 אזוי ווי מ׳האַט אויפֿגעהאַנגען מױן ברודער,
 ווען מ׳האַט דאָרט פֿאַרברענט דאָס בית־המדרש.

מױן נאַכט הענגט אין פּוילישן סטריקעוו
 ווי אַן איינגעשרומפֿענע פּײַג
 פֿון וועלכער ס׳איז אויסגערוּנען דער האַניג.
 ס׳הענגט מױן נאַכט, פֿון וועלכער
 ס׳איז אויסגערוּנען די זיסקײט
 פֿון „פֿאַרווערטע ביכער, פֿרייהײט און ליבע“.

אין סטריקעוו זענען די שטערן געל
 ווי נישט געשליפענע בריליאַנטן.
 די הויט פֿון דער נאַכט
 איז טונקל און ווייך
 ווי די הויט פֿון אַן איבערגערייפֿטער פֿרי.

ס'וויינט דער הונט מיטן לאנגען פנים —
 און איך — אין פאריז
 אויף „פלאס דע לא קאנקארד“
 ביינאכט, ביים הונדערט לאמפיקן ליכט —
 טראכט וועגן סטריקעוו
 און באווייזן מיין נאכט,
 וואס הענגט אויפן גאלדענעם
 שפיץ פון קלויסטער
 אזוי ווי ס'איז געהאנגען מיין ברודער,
 ווען מ'האט פארברענט דאס בית-המדרש.

זו

די נאכט בענקט צו נאכט
 ווי איך אמאל.
 די נאכט פאלט אויף דער קני
 ווי איך אמאל.
 די נאכט איז טרויעריק און שיין
 ווי איך אלעמאל.
 די נאכט איז הויך ביזן הימל
 ווי איך קיינמאל.

די שטערן האבן געשוואוירן דער נאכט
 געטריישאפט.
 דער לינקער פראפיל פון דער לבנה איז געל
 ווי א באנאן.
 ווען די נאכט לעשט זיך אויס
 צינדט זיך אן מיין ליד.
 ווען די כימערעס אויף דער „נאטרע-דאם“
 שלאפן איין —
 גייט גאטס מאמע אויפן מארק
 קויפן א קאנארק
 פאר איר געקריציקטן זון.

די נאכט איז טיף
 ווי דער בלויער ברוגעס
 ביי מיין באבען אין הויף.
 ב'זעל טרינקען דאס באזילבערטיג וואסער
 פון עמער ווי א פערד.
 אפשר וועל איך שטילן דעם דורשט
 נאך דער פארב,
 וואס דארף אויסמאלן גאט —
 אזוי גרויס ווי א קינד,
 וואס וויינט פון בענקשאפט
 צו די טעג
 אין דער באפעס ימים.

טו

ביינאכט —
 גייט די נאכט
 מיט טונקעלע,
 באַרוועסע טריט.

די נאכט
 איז הויך און שלאַנק
 ווי די מולאטין,
 וואָס דרייט זיך
 אויף שאַנו-עליזעי.

די לבנה שפארט אָן
 איר העלן קאָפּ —
 אויפן האַלדז
 פון דער נאכט.

וויינענדיק פון טונקלען צער
 שלאַפט פאַמעלעך איין
 די נאכט.

ס'שלאַפן די הייזער
 שטייענדיקערהייט,
 מיט אַראַפּגעהאַנגענע קעפּ
 ווי פערד אין די שטאַלן.

אויפן בולוואר „סען-זשערמען“,
 ביים ליכט פון א „סינעמא“
 בין איך מחדש מיין יידיש שטעטל,
 וואָס שווימט אין הימל
 ווי אַ וואַלקן —
 פון ווייסן אַש
 און ווייסן רויך.

געהייליקט פאלט מיין שטעטל
 ווי אַן אויסגעלאַשענער מעטעאָר
 מיר צופוסנס
 ביים אַריינגאַנג
 צו דער מעטראַ.

יז

ווי א שווערע נעץ
זינקט אין טיפן, טונקלען הימל —
די נאכט.

ווי געפאנגענע גאלדענע פישלעך
ציטערן די שטערן
אין דער טונקלער נעץ.

אנגעשפארט אויפן ברענענדיקן בליק
פון מיינע טונקלע אויגן —
האלט איך פעסט די נעץ,
וואס רייסט זיך צום תהום.

די לבנה ווי דאס גאלדענע
קאפל פון כהן-גדול —
אויפן שפיץ פון הימלישן קאפ.

כ'זויל זינגען —
נאך כ'האב מורא
גאט זאל נישט מיינען,
אז כ'זינג פאר אים.

און איך מיין גאר די נאכט,
וואס האט פארטריבן די וועלט,
פארטריבן גאט
און הערשט אליין.

ווי לאנג ?
אזוי לאנג,
ביז דער קאיזער
וועט מיט א שטיק פויער
אויסברענען א לאך
אין דער נאכטיקער נעץ.
ס'וועלן אנטרינגען די גאלדענע פישלעך,
ס'וועט אראפפאלן דאס גאלדענע קאפל
פון הימלישן קאפ —
און מיך וועט דער פארמאג
אויסשוילן, אויסשניצן
און אוועקשענקען דעם מאג
פאר א מתנה
אדער
פאר א קרבן.

יח

אויף מיין שמאלער, שמילער גאס
שווימט די נאכט אויפן רוקן
ווי א בלויער פיש.

גרויסע הייזער שטייען
מיט פארמאכטע אויגן
און הערן זיך איין
אין דעם טיפן אַמעם
פון דער גילדענער נאכט.

ערגעץ, אויף א זיבעטן שמאק
דאוונט א פענצטער מיט ליכט —
צום אַפענעם הימל.

א העלע פרוי
דאַנקט דעם שפיגל
פאר די גאַלדענע שפּריצן
פון אירע בלויע אויגן.

וואָס איז דיין ווינקל
מיט דער לבנהדיקער וויג-שמיל
ביי דער פאַרמאַכטער טיר ?

פאר מיר איז עס :
די גרויסע און ווארעמע נאכט,
וואס פירט מיך
פאמעלעך און זיכער —
צו דיר.

יט

ווי דאָס ברויטע,
שוואַרצע קלייד
פון אַ בעטנדיקן מאַנאָך —
ליגט די נאכט אויסגעשפּרייט
אויף די שטיינערנע גאַסן.

אויפן מילך-וועג
ראַיען זיך שמערן
ווי די מוראָשקעס —
מיט אַ שמילן געפילדער.

כ'לערן די שוואַרצע
אותיות פון זוהר,
געפינמלט מיט שמערן.

אין דער נאכט
ליגט דער סוד
פון דער וועלט —
ווי אין דעם
טונקלען ברונעם
דאָס גרינע זילבער
פון דער לכּנדה.

אין מיינע לאנגע
ווייסע פינגער
ווי ביי אַ מקובל —
לעשמ זיך פאמעלעך
אזויס דער זוהר.

דער פארטאָג זשומעט
ווי אַ גרויסע טונקעלע פליג
אויף דער בלוייער שויב
פון אַ פארמאכט פענצטער.

ב

ווי א בלויער טראָפּן
 דאָס עלעקטרישע לעמפל
 אין מילדן פּאַפּיר —
 איבער מיין קראַנקען-בעט.
 לאַנג —
 די נאַכט גייט אום
 אין אַ העמד פון שטילקייט
 אויפן טונקלען לייב.

אַלע אומעמן
 פון מיינע קינדישע
 פאַרנאַכטן —
 שטייען מיר צוקאַפּנס,
 ווי שומרים ?
 ווי רופּערס ?

שנעל שפּאַנט דאָס האַרץ :
 אַ טריט אַהין —
 אַ טריט צוריק —
 די קינדישע אומעמן
 פון מיינע טונקעלע
 פאַרנאַכטן
 פּלאַסטערן דעם וועג.

ס'איז לאנג און שמיל —
די נאכט האט איינגעהאלטן
דעם אַמעם —
ס'טריפט דאָס טראָפן ליכט
איבער מיין אויסגעצערט
פנים.

כא

דער האז קוקט נאקעט
 און פארוואונדערט
 אויף דעם אפגעשניטענעם
 פעלד.

פאמעלעך און שמיל
 בליט די נאכט.

מימן ריח פון מילך און צואה
 שלאפט איין דאס דארף.

פון דערווייטנס זעט אויס
 מיין הויז
 אין דער געדיכטעניש
 פון סאך
 ווי א פעטער טראפן
 בלויז טינט.

וועמען גרייט זיך דאס
 די נאכט
 אזוי פארכטיק
 צו הערן ?
 וואס האט זי אזוי ברייט געעפנט
 די טונקעלע אויגן
 מיט די גאלדענע וויעס ?

כ'קען היינט נישט טראכטן

וועגן זיך

און אפילו נישט

וועגן דיר.

זיי מוחל —

ווען כ'זאל קענען די וועלט

אזוי האלטן אין מיינע ארעכס

ווי דיר,

וואלט איך פון איר

אויך נישט געטראכט.

כ'האב די היינטיקע נאכט

דאס ערשטע מאל

נאך שווערע יארן

אויף א מינוט פארגעסן

דעם טעם פון טויט:

די איינציקע, ארעמע יהודה

פון מיין יונג פארשניטענעם

דור.

כב

פאמעלעך לעשן זיך אויס די ביימער —
 ס'שמעקט מיט א פייכטן,
 פארנאכטיקן ריח.
 די ווייסע רויזן
 אונטער מיין פענצטער
 ווערן זיך לאנג
 אנטקעגן דער טונקלקייט
 פון דער נאכט.

אין טאָל איז די נאכט
 ברייט און הויך —
 ביז צום הימל.
 דער טאָל שפילט
 ווי אַ שפּיל-וואַרעם. —
 בחורים און מיידלעך
 פארווארפן אויף די העלדזער
 די הענט —
 ווי זאפטיקע צווייגן
 פון פרוכטן-ביימער.

ס'פיקן זיך אויס גאלדענע שמערן
 פון בלויען איי פון הימל.

די וועגן הויבן זיך אויף
 ווי הענגל-בריקן
 און פארווארפן זילבערנע שמריק
 אויפן ליכטיקן ראד פון דער לבנה.

ס'שלאפט די נאכט אין דארף
 ווי א טונקעלער שעפס
 מיט א הויכער ווייכער פעל.

ס'איז שמיל און ווארעם
 און דער דינער טורעם
 פון דעם הילצערנעם קלויסטער
 שווייגט א תפילה.

(ס'האבן זעקס יידן
 אין דעם פראנצויזישן דארף
 איבערגעלעבט די מלחמה
 און געבענמישט דאס ארט
 מיט שלום און שלוה).

זשערמענוויל, אויגוסט 1949.

כג

אונטער מיין פענצמער אין גארטן —
 בליט אַ שטיק נאכט
 ווי הויכער, ווייכער, טונקעלער מאַך.

ס'איז פארלאָשן דאָס זעען.
 אין דער געדיכטער פינצמערניש פון דער נאכט —
 מראַג איך פאַראויס מיינע אויפגעהויבענע הענט
 ווי צוויי פינפרערנדיקע, ברענענדיקע מנורות
 פון חוש-המישוש.

כ'גיי פון די פארברענטע נאלעווקעס
 ביז „קארטיע לאמעין“
 מיט מיין יידישן גורל
 אויפן דארן האַלדו.

ווער קען פארשטיין אַ ייד.
 וואָס פארמאכט זיך ביינאכט
 אין די ווערטער פון קריאת-שמע
 אזוי ווי אַ פערל — אין דער פערל-מומער ?
 אפשר די אַפענע גאסן פון פאריז ?
 און אפשר דאָס ליכט פון שאַנז-עליזעי ?

די לבנה איז גרין
ווי א נישט-צייטיקער עפל.

כ'גיי אהיים,
מיין שכן טרינקט אין „כיסמרא“
דעם אפערטיף,
ייד... ייד!
וויפיל דורות דארף מען טראכטן,
אז מ'זאל ארויפנידערן
אזוי טיף?

וואס ווייסט א ייד פון דורות?
א ייד ווייסט נאר פון דויער,
ס'געבוירן אייניקלעך זיידעס
און דער עתיד זאגט פארן עבר
עדות.

וואס ווייסט א ייד פון טראכטן?
צו א ייד האט מען זיך דערמאכט.
די שרעק פון אלע נעכט
געלייגט האט מען אים צוקאפנס —
און דעם אומעט פון די פארנאכטן
אוועקגעשמעלט אויף דער וואך.

מ'קען מיט איין יידישער נאכט
פארשאטענען גאנץ פאריז.
ס'גייט איבער די גאסן פון דער וועלט —
א געשחטענער ייד —
א ריז.

כד

נאָט !

כ'האַב קיינמאַל

אַזוי נישט געגלויבט אין דיר —

ווי ביינאַכט.

כ'האַב דיך קיינמאַל

אַזוי נאָט נישט געפילט —

ווי ביינאַכט :

ווען כ'האַב געלייענט קריאת-שמע,

געזאַגט המפיל —

און מיין שוועסטער חוה

האַט מיך אונטערגעהויבן

כ'זאַל גרייכן צו דער מזוזה,

וואָס אויפן ביישמידל פון דער טיר,

כ'זאַל גלעסן מיט מיינע קינדערשע פינגער

דאָס ערשמע אות פון דיין נאָמען,

די שפּאַלטן פון שׂוֹן —

אויפן בלעכערנעם שיידל.

וואָס איז נאכט אָן גאָט ?
 ווי טאָג אָן זון.
 וואָס זענען שמערן אָן גאָט ?
 קאלטע שמיינער
 אויף אַ גליטשיקן וועג.

רוף מיך נישט,
 כ'וועל היינט נישט שלאָפן.
 איז נישטאָ גאָט —
 איז אויס מיט נאכט.

כ'וועל פארברענען די נאכט
 ביים ליכט פון לאַמפן
 ווי מ'פארברענט ביים פייער
 די בריוו —
 פון אַן אָפגענארטער ליבע.

דעם טאָג פרעסן די מענטשן
 ווי רויב-פייגל,
 און די נאכט אָן גאָט
 איז ווי אַ געשטאַרבן האַרץ,
 וואָס קלאַפט שוין מער נישט
 פאר קיינעם.

כ'זועל פון היינט אן מער נישט שלאפן.
 וואָס איז דער שלאָף —
 נישט געהיטן פון גאָט ?
 אַ פאַרוואַרלאַזטער גאַרטן —
 באַוואַקסן מיט ווילד-גראַס.
 וואָס איז אַזוינס נאַכט אן גאָט ?
 אַ לעבן אן חשבון —
 אן פאַרשרייבן, אן סומירן.

אפּשר קענסטו, גאָט,
 גאַרנישט געבן ?
 אפּשר קענסטו בלויז צונעמען ?
 נעם-זשע אויך צו די נאַכט :
 דעם משכן, דאָס בית-המקדש,
 דעם קדשי-קדשים פון דיין נע-ונד.

לאַדוש, 1947 — פאַריו, 1949.

